

20231013

Till regionråd Christine Lorne

Kopia till:

Talla Alkurdi

Sandra Ivanovic Rubin

Jonas Lindberg

Fem punkter för primär hörselrehabilitering efter Fritt val

Hörselvård är fantastiskt. Man får leta länge för att hitta en lika billig, effektiv och riskfri vård. Varje dag lämnar patienter mottagningar runt om i länet med ökad möjlighet att kunna höra sina nära och kära. Även om hörselvården aldrig kan återställa hörseln, så ger modern teknik och bra rehabilitering helt nya förutsättningar till delaktighet i samhället och behållandet av människors sociala nätverk. Vi vet att hörselvård inte bara möjliggör för patienterna att höra bättre, utan att det också bidrar till positiva effekter på det allmänna hälsotillståndet och motverkar isolering. Lancet Commissions översikt kring demensprevention har identifierat just hörselvård som den enskilt viktigaste åtgärden ett samhälle kan vidta för att minska risken för demens. Allt det här gemensamt ligger till grund för att WHO lyfter fram samhällsvärdet av hörselvård, med beräkningar som visar att för varje satsad krona får samhället 15 kronor tillbaka.

Ni har varit tydliga med att er ambitionen är att låta hörselvården fokusera på det de gör bäst, nämligen hörselvård. Det kan vi som representanter för både patienter och vårdgivare ställa oss bakom. Vi är ense om att dagens Fritt val-system inte är framtiden för hörselvården i Region Stockholm och kommer att arbeta tillsammans för att ett nytt system blir så bra som möjligt för patienterna.

Samtidigt vill vi understryka vikten av att regionen genomför förändringen på ett ansvarsfullt sätt. Vi vill därför lyfta fram fem områden som vi enats om är både kritiska och fundamentala för att hörselvården ska kunna möta patienternas och regionens behov.

Finansieringsfrågan

Medfinansieringen av hörselvården har ökat betydligt genom Fritt val, här är alla inblandade ense. Ingen politiker, oavsett parti, har någon gång argumenterat i debatten att en ökad medfinansiering skulle vara intentionen med systemet, men det är där vi är.

Vi har enats i att det är bra när hörselvården har samma principer för finansieringen som övrig hälso- och sjukvård. Därför ser vi fram emot ett förslag från regionen som hanterar Fritt val-systemets oavsiktliga effekt av kraftigt ökad medfinansieringsgrad av sjukvården. Vår utgångspunkt är att reglerna

för ersättning till hörselvården när Fritt val tas bort ska klara en jämförelse med andra vårdval i regionen, andra regioners kostnader för hörselvården och inte minst med det uppdrag regionen ger hörselvården. Det gör dom inte idag.

Vårdkapaciteten

Frågan om ersättningen av vården hänger tätt ihop med nästa område, nämligen vårdkapaciteten för hörselvården framöver. Vi delar en oro att hörselvården även i framtiden kommer att underfinansieras av regionen och effekterna det skulle få, inte bara på innehållet i vården, utan också vad gäller tillgängligheten.

Hörselnedsättning är ett av de vanligaste hälsoproblemen i Sverige, särskilt hos äldre. Förra året provade drygt 27 000¹ patienter ut hörapparater i Region Stockholm, alla utifrån de medicinska riktlinjerna för vilka som har nytta av det. Det finns inga data som tyder på överförskrivning, tvärtom visar både SKR:s patientenkät och det nationella kvalitetsregistret på att patienterna är nöjda med att ha fått hörselvård och att de använder sina hörapparater i lika stor utsträckning som i andra delar av landet.

Till skillnad från mycket annan vård så kommer patienterna att behöva kontakt med hörselvård i stort sett livet ut, inte minst för att hörapparaters tekniska livslängd är fyra år. Om regionen inte ser till att vårdkapaciteten behålls så kommer det få stora konsekvenser för lång tid framöver för patientgruppen. De 100 000 listade patienterna i den primära hörselrehabiliteringen som har haft hörapparat några år kommer snart att behöva nya, och allt fler söker hörselvård för att de och deras nära upptäcker att hörseln inte längre räcker till. Demografin och de ökade kraven på kommunikation i samhället gör att behovet inte kommer minska framöver.

Vi ser även att de flesta andra regioner i landet inte klarar vårdgarantin utan tvärtom skickar sina patienter till Stockholm i en allt större utsträckning. Vissa regioner har köer på flera år, vilket vi inte minst märker genom de tusentals utomlänspatienter primär hörselrehabilitering har varje år sen ett par år tillbaka.

Det finns ca 1500 legitimerade audionomer i Sverige och redan idag har tre av tio audionomer under 65 år valt bort att jobba inom hälso- och sjukvård². Om regionen underfinansierar hörselvården, och på så sätt minskar vårdkapaciteten, så oroar vi oss för att en stor grupp av de lite över 200 audionomer som jobbar inom primär hörselrehabilitering i Stockholm kommer att lämna hälso- och sjukvården helt och hållet och inte komma tillbaka.

Vårdkapaciteten påverkar även audionomutbildningen på Karolinska Institutet. KI har redan signalerat

¹ Enligt HSN 2022

² <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/alla-statistikamnen/halso-och-sjukvardspersonal/>

att de vill använda den primära hörselrehabiliteringen för VFU (verksamhetsförlagd utbildning) i större utsträckning än idag och vår oro är att en minskning av vårdkapaciteten också skulle innebära att utbildningen får svårare att ge studenterna den nödvändiga praktiken. Redan idag har KI, i likhet med de övriga tre utbildningarna i landet, stora utmaningar med genomflödet av studenter. Påverkas utbildningen negativt så kommer det att störa inte bara primär hörselrehabilitering, utan all hörselrehabilitering och habilitering.

Valfriheten

Vi som patienter och vårdgivare vill att patienterna ska kunna gå till olika vårdgivare. För patienternas del handlar det om att hitta en vårdgivare utifrån sina egna behov, för professionen handlar det om att kunna välja arbetsgivare och för vårdgivaren är konkurrensen mellan aktörer en sporre för att utvecklas. Vi har förväntningar på att hörselvården efter att fritt val försvinner, har plats för både stora och små aktörer och för både privata och offentligt drivna aktörer. Vi vill också påminna om HRF Stockholms läns förslag från 2022 att låta ersättningen till alla vårdgivare sättas utifrån vad en offentligt driven aktör tror sig behöva för att kunna utföra den.

Byt ut föråldrade standarder

Hörselvården idag bygger sedan 2010 på en europeisk standard, trots att det sedan 2020 finns en ny internationell standard. Som patienter och vårdgivare ser vi det som en självklarhet att även hörselvården ska följa utvecklingen när det kommer nya standarder och förväntar oss nya krav på hörselvården. Men om professionen ska kunna möta de nya kraven behöver man göra en analys över vilka extra kostnader det medför och se över vilka ersättningsformer regionen har. För patienternas del innebär den nya standarden till exempel att paradigmskiftet från att man provar ut hörapparater till hörapparatsystem fullt ut blir verklighet, men också att vårdgivarna kan erbjuda patienter vård på distans om de har behov och nytta av det, t.ex. för att justera hörapparaterna utifrån den miljö patienten lever i, så att hörselrehabiliteringen gör bästa möjliga nytta och sker på ett mer effektivt sätt.

Hörselscreening och förstagångspatienterna

Forskning visar att människor som hör dåligt väntar mellan 7 och 10 år innan de söker hjälp hos hörselvården. Hörselvården i Stockholm har lyckats bättre än många andra regioner med att få människor att söka hörselvård, men sett till andelen med hörselnedsättning i befolkningen så vet vi att det finns en underbehandling även här. Hörselvården har redan idag ett uppdrag från regionen att informera om sin verksamhet, och också ett ansvar att i vården ta särskild hänsyn till förstagångsanvändare. Detta är bra, men samtidigt saknas det i uppdraget helt incitament för vårdgivarna att utveckla det här arbetet. Vi, som patientorganisation, profession och vårdgivare, vill att ni ger förvaltningen i uppdrag att tillsammans med oss diskutera möjligheterna till sådana incitament. I det här sammanhanget är det värt att påminna om att WHO vill se ett program där alla över 50 års ålder screenas för hörselnedsättning.

Hörselskadades distrikt
i Stockholms län

En hörselvård med kvalitet i centrum

Vi är övertygade om att vi tillsammans kan se till att invånarna i region Stockholm får en hörselvård med kvalitet och som möter de behov som finns när patienten behöver det. Nu ligger bollen hos regionen. Vi kommer att noga läsa det förslag som kommer och står mer än gärna till förfogande om ni vill ha mer direkt dialog med oss.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Agneta Österman Lindquist'.

Agneta Österman Lindquist

HRF Stockholms län

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Klas Johansson'.

Klas Johansson

Hörselföretagarna